

Gazeta Lubelska

NIEMIECZANIE PISMO DEMOKRATYCZNE

Rok I

Lublin, piątek 31 sierpnia 1945 r.

Nr 189

W perspektywie czasu

Sześć lat temu, 1-go września rozpoczęła się zbrojna ekspansja Niemiec przeciwko całemu światu, której pierwszą ofiarą był naród polski i nasze ziemie.

Z jaką inskrypcją, zaopatrzeni jakim znakiem oblegowym dostaliśmy się w tę zawieruchę wojenną, która pociągnęła za sobą tyle ofiar i tyle zniszczenia?

Inskrypcje nasze do roku 1939-go były bardzo skromne, znakiem oblegowym hasło sanacyjnego rządu „zwarcie, cinni, gotowi“, a jak było w Istocie? Katastrofa, jaka nastąpiła w pierwszych dniach września r. 1939-go, jest najlepszym dowodem, że hasła były mocne, ale rzeczywistość mełna. Prąd ozonowy był oślepiony i zaślepiony mł. Beckiem i jego polityką pronemiecką, wizytami Goeringa w Nieświeżu, przemówieniami Goebbelsa, którymi usłował cały świat wprowadzić w błąd.

Armia pod dowództwem takich generalów, jak Rydz-Śmigły, Sosnkowski i inni, była do walki nieprzygotowana, a jeśli przez jakiś czas tę walkę kontynuowała, to tylko dzięki osobistej odwadze i męstwu żołnierza, który niejednokrotnie staczał beznadziejne boje z przeważającymi siłami niemieckimi, nie mając dowódcy, gdyż ten zdążył we wrześniu zbiec, pozostawiając pułki i bataliony ich własnemu losowi.

Jak wielkie umiało być w tych warunkach umiłowanie Ojczyzny przez szereg człowieka, przez zwykłego żołnierza.

Te boje, a potem jeszcze i te następne u boku żołnierza Czerwonej Armii, przekonały zagranicę o naszym patriotyzmie i naszych siłach żywotnych, tę zagranicę, która nie odróżniała Śląska (Silesji) od Cylicji, a Polaka wyobrażała sobie albo jako dzikusa, ubranego w skórę niedźwiedzia, albo jako podupadłego magnata, przegrzywającego resztki swojej fortuny przy zielonych stolikach rozmaitych kasyn zagranicznych.

Tak sobie wyobrażano do czasu wojny Polaka, tak bardzo mało znane Polskę. Wypływało to zresztą logicznie z faktów, jakie znała o nas zagranica z gazet i pism. A niestety, wypadki te były prawdziwe.

Bo czymże innym mogło być państwo, które posiadało Berezę, polięć, wybijającą zęby ludzkości o zasadach demokratycznych, uniwersytety, gdzie zamiast się uczyć, krajano żyłkami kolegów-Zydów. Była to rzeczywistość, która rzucała na nas ponure światło, która czyniła z dziejów naszej ojczyzny akrawek wyjęty z mrocznego średniowiecza.

Wszystko, cokolwiek czynił rząd faszystowsko-sanacyjny, pogłębiało ten pogląd o nas, czyniło go istotnym.

Skłócenie w obliczu niebezpieczeństwa, słabi przez niemiejtnie prowadzoną politykę zagraniczną, nieprzygotowani gospodarczo, musieliśmy wojnę z Niemcami przegrać. Minister Beck, zawierając pakt z Niemcami, dał dowód, że przychyliła się do obłądanych hasel polityki faszystowskiej, że je nawet pochwała.

Niemcy natomiast byli uzbrojeni od stóp do głów, mieli armię, liczącą około dziesięciu milionów, którą w każdej chwili mogli wysłać na front, a dzięki układom londyńskim w czerwcu roku 1935-go, mieli prawo wybudować

Dzień 1 września świętem odrodzonego Lotnictwa Polskiego i II-ej Warszawskiej Dyw. Piechoty

ROZKAZ Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego

GENERALOWIE, OFICEROWIE, PODOFICEROWIE I SZEREGOWCY WOJSK LOTNICZYCH!

Dnia 1 września 1939 roku zdradzieckie uderzenie hitlerowskiego lotnictwa rozpoczęło wojnę polsko-niemiecką. Już w pierwszych dniach i godzinach wojny zniszczone zostało niemal całkowicie przedwojenne lotnictwo polskie. Nieliczne, przeważnie przestarzałe konstrukcje samolotów zostały zniszczone na lotniskach, bądź wpadły w ręce nieprzyjaciela nie odegrawszy w działaniach bojowych prawie żadnej roli, co przyczyniło się poważnie do klęski. W cztery lata po pogromie wrześniowym 1.9.1939 roku ruszył na front sformowany na ziemi radzieckiej 1-szy pułk lotnictwa myśliwskiego „Warszawa“, załążek odrodzonych polskich sił lotniczych.

Ruszyli by pomścić klęskę wrześniową, by chwala okryć polskie skrzydła. Na chlubnym szlaku bojowym odrodzonego W. P. młode nasze lotnictwo wierne towarzyszyło jednostkom lądowym. Na wszystkich polach wojennych, gdzie odznaczył się żołnierz polski, nie zabrakło i polskiego lotnika. W bitwie o Pragę i Warszawę, w bitwie o Kołobrzeg, wreszcie w wielkiej bitwie o Berlin biorą udział polskie siły lotnicze. W walkach tych samoloty nasze zniszczyły setki samochodów, wagonów, dziesiątki samolotów, czołgów, parowozów, składów, rozproszyły wiele jednostek nieprzyjaciela. Niejednokrotnie otrzymywały nasze jednostki lotnicze podziękowania w rozkazach Marszałka Stalina i moich. Sławę bojęwą lotnictwa polskiego mnożył rozszerzony udział naszych lotników na wszystkich frontach walki z hitleryzmem. Bo serce lotnika polskiego, gdziekolwiek on się znajdował, było jednako miłością Ojczyzny i poświęceniem dla narodu. Wśród walk z niemieckim najeźdźcą równoległe z rozwojem całego wojska polskiego rosły i krzepły polskie siły lotnicze.

Już na ziemi ojczyźnej po przekroczeniu Bugu pułk rozrósł się w sławną IV-tą mieszana pomorską dywizję lotniczą i wreszcie powstała potężna armia lotnicza pod dowództwem generała broni Polemna. Szkoły lotnicze i techniczno-lotnicze szkoliły dalej doskonałych specjalistów lotniczych.

425 tysięcy ton sprzętu wojennych. Jak było zorganizowane lotnictwo niemieckie i jaką rolę odgrywało, wiemy sami o tym najlepiej.

Posługując się powyższymi bezbami, powinniśmy być zrozumieli, że to wszystko będzie odzwierciedlone przede wszystkim przeciwko nam — i przeciwko nam będzie użyte, a zatem należało szukać oparcia poprzez sojusz z państwem równie silnym i równie potężnym. Ale rząd nasz jeszcze w lipcu w roku 1939-ym od-

Dziś Polska rozporządza nowoczesnym sprzętem lotniczym, godnym odrodzonego Wojska Polskiego. Naród polski nigdy nie zapomni tej pomocy, jaką udzielił mu sojusznicy Związek Radziecki i osobiście Generalissimus Stalin, wyposażając lotnictwo nasze we wspaniały sprzęt i znakomitych dowódców. Dla uczczenia zasług odrodzonych sił lotniczych demokratycznej Polski rozkazuję:

1) Dzień 1 września obchodzić jako święto odrodzonego lotnictwa polskiego we wszystkich jednostkach wojsk lotniczych.

2) Odznaczyć sztafardę pułku IV mieszanej dywizji „Pomorskiej“ orderem: Virtuti Militari V-tej klasy, 1-szy pułk lotnictwa myśliwskiego, II-gi pułk lotnictwa szturmowego, III-ci pułk lotnictwa szturmowego.

3) Nadać II-giej dywizji lotnictwa szturmowego miano „Brandenburskiej“, odznaczyć ją Krzyżem Grunwaldu III-ej klasy.

4) Generalów, oficerów, podoficerów i żołnierzy oddziałów lotniczych, którzy

OFICEROWIE, PODOFICEROWIE I SZEREGOWCY!

Uplynie dwa lata, gdy na ziemiach radzieckich powstała II-ga Dywizja Piechoty im. Jana H. Dąbrowskiego. W ciągu tych dwu lat dywizja obok innych jednostek I-ej armii przeszła zbrojny szlak od Bugu do Łaby i wraz z całym wojskiem polskim wypełniła zaszczytne zadanie wyzwolenia ojczyzny, wyrabiania granic zachodnich państwa i dobiecia bestii hitlerowskiej.

Sławą okryła się dywizja im. J. H. Dąbrowskiego w bojach o wyzwolenie stolicy, do której wkroczyła 17.1.1945 r. zdobywając zaszczytne miano „Warszawskiej“. W toku dalszych zwycięskich walk na ziemi polskiej i niemieckiej, II-ga Warszawska Dywizja Piechoty odznaczyła się chwalebnie przy przełamaniu wału pomorskiego pod Melfisch, pod Friedland, Falkenburgiem, Kołobrzegiem i wielu innymi, niszcząc tysiące oficerów i żołnierzy nieprzyjaciela, zdobywając setki dział, samochodów, pancerniastów, dziesiątki dział gąsienicowych i czołgów.

rzucił tego rodzaju propozycję, uczyniła nam przez Związek Radziecki.

Skutki tych szaleńczych posunięć nie dały na siebie długo czekać. Klęska wrześniowa była grobem naszej państwowości, grobem naszej niepodległości i początkiem martyrologii narodu polskiego.

Pięć z górą lat wojny nauczyło nas patrzeć bacznie i oceniać jasnie. I tej nauki, otrzymanej w krwawej kąpieli, nigdy nie zapomnimy.

A. Esentewa

na najbardziej odznaczyli się w walkach z Niemcami i wykazali się najlepszymi rezultatami w dziele utworzenia sił lotniczych w WP. przedstawić do odznaczenia orderami.

5) Dowódcy sił lotniczych WP. przeprowadzić 29.IX.1945 r. defiladę powietrzną z pokazem osiągnięć lotnictwa nad Mokolowem.

Chwała bohaterom lotnikom poległym w walkach o wolność ojczyzny. Niech żyje odrodzone lotnictwo demokratycznej Polski!

Naczelnicy Dowódca WP.
M. Żymierski
Marsz. Polski.

Z-ca Dow. Nacz. WP.
do spraw Pol.-Wych.
M. Spychalski
gen. dywizji.
Szef sztabu WP.
Wł. Korczyca
gen. broni.

Naczelnice Dowództwo Wojska Polskiego
go MP. 28.VIII.1945 r.

W bojach tych dywizja zdobyła sobie uznanie sojuszniczej Armii Czerwonej, wyrażane w kilkukrotnych rozkazach Generalissimusa Stalina i zaszczytnych odznaczeniach radzieckim orderem Czerwonego Sztandaru.

Oficerowie, podoficerowie, szeregowcy!

Na polach bitew od Bugu do Łaby II-ga Warszawska Dywizja Piechoty im. J. H. Dąbrowskiego dobrze zasłużyła się narodowi i ojczyźnie. W uznaniu zasług II-giej Warszawskiej Dywizji Piechoty na wieczną pamięć bohaterów jej żołnierzy rozkazuję:

1) Dzień 1 września uznać za święto dywizyjne i uważać go za dzień wolny od zajęć dla całego składu osobowego dywizji.

2) Sztandar II-giej Warszawskiej Dywizji Piechoty udekorować Krzyżem Grunwaldu III-ej klasy.

3) Najbardziej zasłużonych oficerów, podoficerów i szeregowych przedstawić do odznaczenia.

Niech żyje odznaczona orderem Krzyża Grunwaldu i Czerwonego Sztandaru II-ga Warszawska Dywizja Piechoty im. J. H. Dąbrowskiego.

Chwała poległym w walce o wolność Naczelnicy Dowódca WP.
Wł. Korczyca
gen. broni.

Z-ca Naczelnego Dow. WP.
Marian Spychalski
gen. dywizji.

P. o. szefa sztabu WP.
Radkiewicz
gen. brygady.

Naczelnice Dowództwo Wojska Polskiego
go, MP. 28.VIII.1945 r.

Gen. Mac Arthur wylądował w okolicach Tokio

Gen. Nimitz przybył do zatoki tokijskiej

LONDYN, 30.VIII (BBC). Gen. Mac Arthur wystartowawszy z Okinawy wylądował dziś rano na lotnisku Atsugi koło Tokio. Wraz z nim przybyła pierwsza grupa wojsk spadochronowych. Przybył też gen. Mac Arthura powitali przedstawiciele japońskiego sztabu.

Na lotnisku Atsugi wylądowała większa grupa dziennikarzy amerykańskich i angielskich, którzy będą informowali o przebiegu kapitulacji i złożą dokładne sprawozdanie z podpisania aktu kapitulacji.

LONDYN, 30.VIII (BBC). Do Hong-Kongu przybyły wielkie siły wojsk sojuszników pod dowództwem adm. Haa-cote. W audycji radiowej nadanej z Hong-Kongu zabrał głos brytyjski przedstawiciel, który był przez 4 lata internowany w obozie koncentracyjnym w okolicach Hong-Kongu. Oświadczył on, że są podjęte pierwsze kroki dla przywrócenia porządków panujących przed wojną.

WASZYNGTON, 30.VIII. Omawiając sytuację strategiczną na Dalekim Wschodzie, sprawozdawcy wojenni gazet amerykańskich zaznaczają, że główne bazy St. Zjednoczonych będą się mieścić na

Hawajach, Alentach, Marianach, wyspach Admiralskich i Okinawie. Zgodnie z oświadczeniem prez. Trumana, amerykańska armia okupacyjna będzie liczyła 1 milion 200 tysięcy żołnierzy. Przed armią i flotą amerykańską stoją olbrzymie zadania. Oprócz baz w Japonii i części Korei, musi ona zorganizować administrację na obszarze wynoszącym czwartą część kuli ziemskiej.

LONDYN, 30.VIII (BBC). Gen. Mac Arthur oświadczył, że kapitulację Indochin i wysp przyjmie admirał Montbhton. Są to tereny: Birma, Syjam, połud-

niowa część Indochin, półwysp Malajski, Sumatra, Jawa i Nowa Gwinea.

Japoński komendant w Birnie gen. Kimura zawiadomił dowództwo sojuszników, że przygotował do kapitulacji 70 tysięcy ludzi.

Odnaczenie

gen. Mac Arthura

NOWY JORK, 30.VIII. Naczelne dowództwo sojuszników sił zbrojnych na Pacyfiku donosi, że gen. Mac Arthur otrzymał wysokie odznaczenie amerykańskie.

Zwolnienie dla potrzeb kraju naszej floty handlowej

WARSZAWA, 30.VIII (Polpress). Powrócił z Londynu dyr. dep. morskiego Młz. Żegluga i Handlu Zagranicznego ob. Jan Wojnar, który badał w Anglii sytuację naszej floty handlowej, znajdującej się za granicą, oraz prowadził pertraktacje z Międzynarodową Organizacją Żeglugową w sprawie zwolnienia dla potrzeb kraju części tonażu polskiego, za-

trafionego dotychczas w całości w ramach gospodarki wojennej Narodów Zjednoczonych.

Przedstawiciele

Rządu w Krakowie

Do Krakowa przybyli: wicepremier Stanisław Mikolajczyk i wiceminister rolnictwa i reform rolnych — Szyszko. Wezmą oni udział w obradach Wojewódzkiej Rady Narodowej i zapoznają się z obecnym stanem rolnictwa w woj. krakowskim. (Polpress).

Grupa „Chmurnego” złożyła broń zgłaszając się do pracy pokojowej

Likwidacja grup leśnych na terenie Lubelszczyzny postępuje w szybkim tempie naprzód. Możliwość powrotu do normalnego życia, zagwarantowana przez Rząd Jedności Narodowej tym wszystkim, którzy dobrowolnie złożą broń, aby wziąć udział w wspólnym pokojowym wysiłku całego narodu dla odbudowy państwa — staje się jedynym wyjściem dla ludzi, których nieszczęśliwe losy izolowały od reszty społeczeństwa.

Ostatnio na terenie Białej Podlaskiej złożyła broń grupa B. Ch., licząca 32 osoby, w tym cztery kobiety. Grupa ta pozostawała pod rozkazami Franciszka

Korzenińskiego, pseudonim „Chmurny”. Przekazane zostało całkowite uzbrojenie, składające się z 13 karabinów, 2 pistoletów Parabellum, 2 maszynowych pistoletów, 2 ręcznych karabinów maszynowych, 4 pepesz, 1 Wickersa i 1 Dichtorow. Złóżona broń znajduje się w bardzo dobrym stanie.

Zbrodnie niemieckie będą pomszczone ogłoszenie listy zbrodniarzy wojennych

LONDYN, 30.VIII (BBC). W Londynie, Paryżu, Waszyngtonie i Moskwie została ogłoszona lista zbrodniarzy wojennych, którzy w najbliższym czasie staną przed sądem w Norymberdze. Na liście znajdują się 24 nazwiska znanych niemieckich działaczy hitlerowskich:

1) Herman Goering, 2) Rudolf Hesa, 3) Joachim Ribbentrop, 4) Robert Ley, 5) Alfred Rosenberg, 6) Hans Frank, 7) Wilhelm Frieck, 8) Julius Streicher, 9) Wilhelm Keitel, 10) Franz von Pappen, 11) Alfred Jodl, 12) Konstantin Neurath, 13) Seiss Inkwart, 14) Hans Fritzsche, 15) dr Funk, 16) dr Eichmann, 17) Gustaw Krupp, 18) Erich Seldner, 19) Karl Dönitz, 20) Baldur von Schirach, 21) Fritz Sankel, 22) Albert Speer, 23) Alfred Borman, 24) Karl Brunner.

Na liście tej znajdują się nie tylko ci, którzy dopuścili się zbrodni w krajach okupowanych, lecz również ci, którzy brali udział w przygotowaniu wojny i przyczynili się do jej rozpętania.

WIEDEN, 30.VIII. (Tass). W Wiedniu

Angielska produkcja pokojowa zadania brytyjskiej gospodarki narodowej

LONDYN, 30.VIII (BBC). W Wielkiej Brytanii rozpoczęło się przestawianie produkcji wojennej na pokojową. 45 tysięcy przedsiębiorstw otrzymało już od rządu listy donoszące o zupełnym skasowaniu zamówień. Przewiduje się, że w ciągu najbliższych 8 tygodni milion robotników przystąpi do pracy w produkcji pokojowej. Utworzono specjalne urzędy dla doradzania przedsiębiorstwom, przechodzącym na produkcję pokojową.

LONDYN, 30.VIII (BBC). Dzisiaj ogłoszono w Londynie, że w tygodniu za-

odbywa się sąd nad Franzem Gomerem, który był tajnym agentem partii hitlerowskiej. Pracując w min. spraw zagranicznych od roku 1933 do 1938, donosił o wszystkich tajemnicach Hitlerowi. Oczywiście za wynagrodzeniem. Skazany został na 18 lat ciężkich robót, pozbawie-

nie mienia i praw obywatelskich.

PARYŻ, 30.VIII. Władze amerykańskie aresztowały na terenie Austrii adiutanta Rudolfa Hessa — Huberta Stengera. Stenger po wyjeździe Hessa do Anglii pełnił funkcję kontrolną nad produkcją stali we Francji.

Konferencja Zarządu Wojskowego amerykańskiej strefy okup. w Niemczech

LONDYN, 30.VIII. Jak donosi agencja Reuter, na konferencji Zarządu Wojskowego amerykańskiej strefy okupacyjnej w Niemczech wygłosił przemówienie plk Jefferson, dyr. amerykańskiej komisji dla spraw odszkodowań. Oświadczył on, że Niemcy będą płaciły odszkodowania Stanom Zjednoczonym do 15.II 1948 roku. Omówił również sprawę wywiezienia fabryk niemieckich. Zostanie powzięta decyzja co do tego, które fabryki będą

usunięte z każdej strefy okupacyjnej i dokąd będą one skierowane.

Nie została jeszcze ustalona podstawa podziału odszkodowań pomiędzy mniejsze państwa. Gen. D. O. Kley, przedstawiciel gen. Eisenhowera, na zapytanie, czy obniżenie stopy życiowej zgodne jest z wymaganiami demokracji, odpowiedział: „Pierwszym naszym celem jest złagodzenie potencjału wojennego Niemiec. Nie można tego dokonać bez ukarania w pewnym stopniu całego narodu niemieckiego, bez obniżenia stopy życiowej Niemców. Jest to cena, którą naród niemiecki musi zapłacić za rozpętanie agresywnej wojny. Chociaż obecnie musimy obniżyć stopę życiową Niemców, pozostawiamy narodowi niemieckiemu nadzieję na przyszłość”.

Przymus pracy w Austrii

LONDYN, 30.VIII (BBC). Rząd Rennera w Austrii wydał dekret o obowiązku pracy nad odbudową i zaopatrzeniem kraju na okres zimowy. Obowiązkowi pracy podlegają mężczyźni w wieku od 15-

do 60 lat i kobiety od 16 do 40 lat. Dla byłych hitlerowców górna granica wieku jest jeszcze wyższa i wynosi dla mężczyzn 65 lat, dla kobiet 55.

Co piszą inni

„Głos Ludu” z dn. 30 bm. wita Zjazd Przemysłowy, który rozpoczął swe obrady we Wrocławiu i w Jeleniej Górze.

.... rozpoczął swe obrady pierwszy w Odrodzonej Polsce Zjazd Przemysłowy, pierwszy sejm polskiego przemysłu, uwolnionego z pod władzy magnatów kartelowych i finansjery, zwołany z inicjatywy ministra przemysłu tow. Hilarego Minca.

Zjazd ten odbywa się na ziemiach położonych między Nisą zachodnią a Nisą wschodnią, tzn. właśnie na tych ziemiach, co do których niedawno angielski minister spraw zagranicznych Bevin wyrażał obawę, że będą one przyskwio- wą białą plamą na mapie, pustką ludnościową i gospodarczą”.

Przypuszczamy, że nie skończy się tylko na zjeździe i że zapadną na nim ważne uchwały i postanowienia, dotyczące właśnie tych terenów, o których mówił minister Bevin. Należyte zagospodarowanie tych ziem, wykorzystanie ich bogactw naturalnych, uruchomienie zakładów przemysłowych — będzie najwymowniejszą odpowiedzią, jaką udzieli Polska na wszelkie wątpliwości ministra spraw zagranicznych Anglii.

Nie wątpimy, że taka odpowiedź już wkrótce nastąpi i że będzie ona dostatecznie przekonująca.

Nawiązując do przemówienia Prezydenta Bieruta na konferencji prasowej w Belwederze, „Rzeczpospolita” tak bilansuje nasze osiągnięcia w ustaleniu granic na wschodzie i na zachodzie:

„Ze cenę ziem wschodnich zyskał- my państwo jednolite pod względem narodowym i sąsiedzką przyjaźń ZSRR. Wraz z odzyskaniem ziem zachodnich uzyskaliśmy bezpieczeństwo polityczne, uwarunkowane geograficznie i strategicznie, potrzebny nam do życia potencjał gospodarczy i historyczną zapłatę za straty, poniesione w przebiegu niemieckiego parcia na wschód”.

(S)

W kilku wierszach

— Jeńcy francuscy w Indochinach zostali już zwolnieni z obozu.

— We Francji opracowano już system zaopatrzenia ludności w żywność na okres zimowy.

— W sowieckiej strefie okupacyjnej zostało wydane rozporządzenie, na mocy którego wszyscy członkowie SA, SS, NSDAP w randze wyższej od porucznika, muszą się zameldować u władz do dnia 25 września br.

— Znany hitlerowiec dr Klein został aresztowany w Danii.

— W Bawarii zostały zakończone żniwa. Wyniki zbiorów są pomyślne.

— W Austrii uruchomiono szereg rafinerii ropy naftowej dla zaspokojenia potrzeb rynku wewnętrznego.

— Jak donosi agencja Reutersa, 6 pisarzy angielskich na zaproszenie Penklubu odwiedziło większe miasta polskie.

— W Grecji wydano ustawę o amnestii, na mocy której zostało uwolnionych 5 tysięcy osób. Ogólna liczba zwolnionych ma wynieść 13 tysięcy.

— Korespondent agencji Associated Press donosi, że na wyspie Trinidad aresztowano niemieckiego szpiega Zelsdorfa. Zelsdorf posiadał fałszywe dowody argentyńskie i ukrywał się na hiszpańskim o- kretacie u wybrzeży Trinidadu.

Szanse małego przedsiębiorcy

(Lb) Przed chwila zamilkł śpiew marszującej kolumny niemieckiej, przed chwila minął bramę naszej kamienicy samochód SS, zarymując się o ulicę dalej, i ktoś — ty czy ja — uspokaja się. Na minutę, a może na godzinę. Nie może ucieszyć, ale wyobraźnia ucieka przed rzeczywistością w przyszłość. „Gdy się to wszystko skończy...“, marzyliśmy, „gdy wojna się skończy...“.

Większość wyobrażała sobie, że po wojnie rozpocznie nowe życie tam, gdzie wrzesień 1939 przerwał życie stare; ty zajmiesz swoje wygodne miejsce w wygodnym urzędzie, ja, jak niegdyś, będę znów gorzelnikiem czy handlarzem kolonialnym, mój bratanek znów otworzy swój warsztat, a ponieważ warsztat ten leży pod lawiną spalonych i roztrzaskanych cegieł, otworzymy na gruzach świata ten sam świetny interesik na innym, nowym, dogodnym miejscu.

Nasza fantazja nie liczyła się z przemianami, powodującymi, że w roku 1945 ten, który kiedyś był drobnym czy średnim przedsiębiorcą, człowiek związany wychowaniem z indywidualną gospodarką, natrafia na cały szereg warunków, kierujących inicjatywę prywatną na nowe tory.

Dokąd one prowadzą? Na jakie warunki napotyka inicjatywa prywatna? Jak ma ona możliwości rozwoju? Chcemy na te pytania znaleźć zasadniczą odpowiedź, odnaleźć w zarysowanej się już mozaice polskiej konsolidacji szanse i możliwości prywatnej inicjatywy.

W polskiej gospodarce miejskiej sprzed 1939 roku dominował, z rozwijającą się tendencją, monopolistyczny kapitał. To znaczy, że ogólny udział drobnych i średnich przedsiębiorców w zyskach coraz bardziej ulegał zmniejszeniu. Monopol (wyłączność panowania jednostek nad produkcją kluczowych towarów i na rynkach zbytu) w przemyśle, w obrocie towarami, produkowanymi przez kartele, w obrocie kapitałami itd. rozwijał się coraz bardziej. Wszelkie — nie bardzo szczerze — oficjalne próby hamowania go — w najlepszym wypadku, tylko

odbrzyły termin katastrofy średnich warstw w Polsce.

Nowa gospodarka narodowa wyeliminowała monopole prywatne, trusty i kartele. Majątek ten został objęty — jako oszczędność całego narodu — przez Państwo; dla narodu. Monopole państwowe obejmują te odcinki gospodarki, które ze względu na odbudowę i na obronę państwa nie mogą być zdane na zarząd jednostek, to znaczy górnictwo, ciężki przemysł, obrót kapitałami finansowymi, obrót zagraniczny itd. Ale jednocześnie nowy gospodarz porządek wyeliminował wpływ monopoli z całego szeregu odcinków gospodarki, w których istniały one przed rokiem 1939. Tendencja do kartelizacji, to znaczy skupienia możliwości produkcji, obrotu i zysków w ręku coraz to węższych warstw, a w końcu — w ręku jednostek, skazywała w toku swego rozwoju szerokie rzesze małych przedsiębiorców na nierentowność, niewypłacalność i bankructwo.

Nie możemy porównywać stanu fakty-

cznego z r. 1939 ze stanem w r. 1945. Możliwości rozwoju w r. 1939 należały przede wszystkim do możliwości, jakie przed małym przedsiębiorcą otwierała odbudowująca się ekonomika narodowa; budowa jest kluczem koniunktury. Gdzie buduje się na skalę narodową, tam rozwijają się wszystkie gałęzie gospodarki. Państwo zajmuje się zasadniczymi odcinkami tej gospodarki, pozostawiając prywatnej inicjatywie małego przedsiębiorcy niezliczone możliwości pracy i zysku — bez groźby monopoli. Ale inicjatywa prywatna musi być produktywna, musi być częścią składową odbudowy — nie przedłużać i rozciągać łańcuch działy dóbr, wciągając wyprodukowany towar z konsumpcją, nie wstąpić w łańcuch coraz to nowych ogniw. Musi ona przede wszystkim oszczędzać — tworzyć kapitały, które potrzebne są dla dalszego udziału prywatnego czynnika w odbudowie naszej ekonomiki — z zyskiem dla narodu i dla małego przedsiębiorcy.

Plan siewny zbóż ozimych

WARSZAWA, 30.VIII. Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych opracowało plan produkcji roślinnej na rok 1945-46. Plan ten przewiduje obsiew 6.279.409 ha zbożami ozimymi, w tej liczbie żyto ozime — 4.988.498 ha, pszenica ozima — 1.244.328 ha, jęczmień ozimy — 46.535 ha. Na tereny przyłączone przypada — 1.373.000 ha planowanego siewu roślin ozimych. W stosunku do ogólnej powierz-

chni ziemi ornej, oziminy stanowią około 10 proc. obsiewu wszystkich roślin uprawnych, w tym pszenica ozima 20 proc. planowanego obsiewu ozimych. Rozszerzenie uprawy pszenicy przewidywane jest w następnych latach w miarę wzrostu wytwórczości nawozów sztucznych i odpowiedniego przygotowania stanowisk pod uprawę tej rośliny.

Komunikacja wodna Gdańsk — Warszawa

Staraniem Polskiej Żeglugi Państwowej uruchomiona została regularna codzienna komunikacja pasażersko-towarowa. Statki pasażerskie kursować będą według z góry ustalonego planu między Gdańskiem a Tczewem, Gdańskiem i Elblągiem, oraz Elblągiem i Tczewem, z połączeniem linii przez Grudziądz, Bydgoszcz, Toruń, Włocławek, Płock do Warszawy.

W Gdańsku statki odchodziły z przystani Polskiej Żeglugi Państwowej nad Motławą, w Tczewie z przystani na Wiśle, w Elblągu z Kapitanatu Portu. Statki zabierają z tych miejscowości również pasażerów i do miejscowości przybrzeżnych. Bezpośrednie połączenia statkami z Gdańskiem i Elblągiem do Warszawy istnieje na razie tylko w dni nieparzyste. (Polpress).

Udział robotników w akcji siewnej

W związku z przygotowaniem akcji siewnej Zw. Zawodowe w woj. śląsko-dąbrowskim czynią starania, aby wszystkie zakłady pracy oddały do dyspozycji sztabu siewnego w Katowicach po dwóch ślusarzy-monterów na przeciąg jednego mie-

siąca, celem zmontowania przysyłanych z zagranicy traktorów, które będą się obecnie w Łodzi. W czasie pracy przy zmontowaniu traktorów zakłady przemysłowe płacić będą swoim monterom normalne wynagrodzenia.

Na nutę Keasickiego

Był Magistrat, co na czas wypłacał [pobory,
Gazeta, co w porannej wychodziła [porze
i Urząd Mieszkaniowy do przydziałów [skory,
Prawda to — łącz ja to między bajki [włóże.

Premiera w Teatrze Miejskim

„Papa“, komedia I. A. de Caillavet'a i R. de Fleurs'a, była niewątpliwie sześć lat temu dobrą salonową komedią.

Lekka, jak balowa toaleta paryżanki, nie skrojona przez mistrzów w swoim fachu, znana spółką autorską, pierwszorzędną zagraną przez zespół, który jest chlubą naszego miasta, komedia ta niezawodnie będzie bawiła publiczność przy wysprzedanych aż do ostatniego biletach. Ale... W tym wypadku „ale“ — to właśnie te sześć lat, które mamy za sobą, sześć lat wojny. A wojna zmieniła widza.

Powiada pan, panie Dyrektorze, że w letnim sezonie widz pragnie strawy lekkiej. Zgodził Satyra trafna, dowcipna, złośliwa, byłaby także strawą lekką, ale pod pianką uśmiechu, na dnie kielicha, pozostawałby bodaj jeden łyk treści, bodaj jedna myśl, z której nie może zrezygnować człowiek, mający poza sobą wojnę.

Powiada pan, panie Dyrektorze, że w letnim sezonie widz pragnie strawy lek-

godnego uśmiechu, beztróskiej radości. Zgodził Beztróskiej — ale nie bezmyślnej. Niech to będzie lekka komedia, swojska czy zagraniczna, ale niech w niej przebiega poprzez komizm sytuacji i charakterów, jakaś idea, jakaś myśl, która dałaby pożywkę intelektom wyjąłowanym przez sześć lat przymusowej głodówki.

Takie sztuki, jak „Papa“, wolno nam było oglądać i w Generalnym Gubernatorstwie. Teraz pragniemy czegoś innego.

Czy konieczne innej komedii? Czy tej samej sztuki nie dałoby się zagrać tak, by zadowolniała ona nie tylko zmysł estetyczny widza, ale i jego głód duchowy?

Spróbujmy balową szatę paryżanki, skrojoną przez pierwszorzędną paryżankę krawców... prznicować, jak to się obecnie powszechnie praktykuje.

Nie „papa“ — vieux charmeur jest sympatycznym bohaterem tego obrazka z życia, lecz jego „naturalny“ syn — poczciwy wieśniak Jan. Nie lśniąc

wdziękiem i temperamentem Georgina — lecz stateczną, kochającą Janka, ledwie zarysowana, lecz o wybitnie zdecydowanym charakterze.

Uczestnicy sztuki rozpadają się wyraźnie na grupę paryską, do której z upodobaniem i właściwością należy również I Georgina przypadkiem na wieś zabłąkana, oraz grupę wiejską. Jakby to wyglądało, gdyby grupę paryską sparodlowano, ośmieszono, podkreślono zaznaczone w sztuce cechy „wielkoświatowej“, bezmyślności, pustoty, amoralności, zaś grupę wiejską, pozostawiając jej drobne, nieszkodliwe śmieśki — podnieść do poziomu ideału prawości, bezinteresowności, czystości i poświęcenia. Wszystkie te elementy tkwią w samej satyrze. Jakżeż wspaniałe zadanie dla reżysera — wydobyć je i stworzyć z pięknej lśniącej armatki — szatę o powagą ciężarzą gatunkowym. A choćby eksperyment nie był idealnie udany, czy to musi być za satysfakcją dla reżysera — stworzyć, pójsz tak wbrew tradycji i w starych ramach stworzyć zupełnie nowy obraz. Jeśli kogoś na to stać, to właśnie zespół Teatru Lubelskiego, który jest jednym z najlepszych w Polsce.

Kwadrans przed katastrofą...

Zbliża się punkt kulminacyjny. Provokacje Hitlera rzucone pod adresem Polski stają się coraz bardziej bezczelne. Antypolska kampania prasy niemieckiej przybiera coraz ostrzejsze i wulgarniejsze formy. Z jednej strony przedstawia w specyficznym świetle moralne i militarne walory Polski w oczach społeczeństwa niemieckiego, z drugiej zaś stara się opisać w najczarniejszych barwach warunki, w jakich żyje rzekomo mniejszość niemiecka w Polsce.

Jakby w odpowiedzi na awanturnicze zachowanie się Niemiec, Anglia raz jeszcze podkreśla wyraźnie, spokojnie, ale stanowczo swój punkt widzenia w konflikcie polsko-niemieckim.

„W czasie dyskusji w Izbie Lordów na temat sytuacji międzynarodowej, lord Samuel na zakończenie swych wywodów, dotyczących taktyki niemieckiej w Europie, oświadczył: polityka brytyjska musi być w tej mierze dokładnie zdefiniowana i nie ma podstaw do przypuszczenia, aby ze swego stanowiska została“.

Za przykładem Trzeciej Rzeszy idzie i Japonia. Oszołomione powodzeniami na terenie chińskiego państwa Mikada demonstruje swe antypatie w stosunku do Anglii.

Przed ambasadą angielską w Tokio odbyła się nowa manifestacja. Pochód, przeciągający przed pałacem ambasady niósł transparenty ze sloganami, pośród których dominowało hasło: „Precz z Anglikami“.

W gorączkowej atmosferze sierpnia 1939 roku powstają nowe pakti i rodzą się nowe koncepcje polityczne. Jak stwierdził „Nationale Zeitung“ w depeszy z Białogrodu:

„Ze strony brytyjskiej i francuskiej zaproponować miano Jugosławii pożyczkę, przekraczającą 20 milionów funtów, za zmianę tymczasowego paktu bałkańskiego na defenzywny pakt wojskowy między Jugosławią, Rumunią, Grecją i Turcją“.

Wszystko to dzieje się już dosłownie w ostatnich minutach przed rozpoczęciem działań wojennych. Ludzie, udający się na nocny spoczynek, zostaną zbudzeni alarmem lotniczym i świstem pierwszych bomb. A jutro rano komunikat radiowy doniesie o bombardowaniu Warszawy, Krakowa, Łodzi, Częstochowy i innych miast polskich.

S. K.

